

Jakelun mukaan

Suosituskirje 9 Penkinpainajaisajot yleisötilaisuutena

Suomessa järjestetään vuosittain merkittävä määrä yleisötilaisuuksia, joissa käy miljoonia ihmisiä. Yhteiskunnan tehtävänä on varmistaa kokoontumisvapauden esteetön käyttäminen, sekä turvata samalla kokonaisturvallisuus tapahtumien aikana. Jotta kokonaisturvallisuus toteutuu tapahtumien aikana myös niiden ulkopuolella, on tärkeää varmistaa, että tilaisuuksien järjestäjät hoitavat lain edellyttämät velvollisuutensa esimerkiksi järjestyksenpidon, pelastusturvallisuuden ja ensiapuvalmiuden suhteen. Tämän toteutumisen valvonta on viranomaisten vastuulla.

Valtakunnallisen yleisötilaisuuksien ohjausryhmän tehtävänä on ohjata viranomaismenettelyä siten, että toiminta tapahtumaturvallisuuden parissa on tasalaatuista koko valtakunnan alueella, ja se kohtelee kaikkia osallisia tasa-arvoisesti. Ohjausryhmä antaa alueellisille tapahtumaturvallisuustyöryhmille suosituksia menettelyn suuntaamiseksi kuvattun tavoitteen saavuttamiseksi.

Penkinpainajaisajot

Penkinpainajaisajot eli penkkarit ovat koulujen perinnetapahtumia, jotka järjestetään lähitökohtaisesti jokaisessa lukiossa vuosittain. Yleisötilaisuusasioiden ohjausryhmän havaintojen mukaan poliisilaitosten välillä saattaa olla eroavaisuuksia siinä, tulkitaanko penkinpainajaisajot kokoontumislain mukaisiksi yleisötilaisuuksiksi. Sen myötä muun muassa järjestämiseen liittyvissä ilmoitusmenettelyissä ja niiden sisällöissä on valtakunnallisesti eroavaisuuksia. Eroja on myös penkinpainajaisajojen järjestämiskäytännöissä; osassa lukioita tilaisuuden nimettynä järjestäjänä toimii oppilaitos ja toisaalla esimerkiksi oppilaskunta tai jopa yksittäinen oppilas.

Menettely

Kokoontumislain (530/1999) 2 §:n 3 momentin mukaan yleisötilaisuudella tarkoitetaan yleisölle avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näytöksiä ja muita niihin rinnastettavia tilaisuuksia, joita ei ole pidettävä yleisinä kokouksina.

Penkinpainajaisajojen keskeinen sisältö ja tarkoitus on abiturienttien ajelu ennalta määritellyllä reitillä kuorma-autojen lavoilla erilaisiin asuihin pukeutuneena ja muulla rekvisiitalla varustautuneena sekä yleisön kerääntyminen tätä ajelua seuraamaan. Olennainen osa ajelua on lisäksi makeisten heittäminen ajeluautoista ajelua seuraavalle yleisölle. Tämän vuoksi voidaan todeta, että penkinpainajaisajoissa on nimenomaisesti kyse kokoontumislain tarkoitetusta yleisötilaisuudesta yleisölle avoimena tilaisuutena. Yleisötilaisuuksien järjestämisestä sekä niihin liittyvistä edellytyksistä, velvoitteista ja käytänteistä säädetään kokoontumislain.

Penkinpainajaisajoista tulee kokoontumislain 14 §:n mukaisesti tehdä yleisötilaisuusilmoitus järjestämispaikan poliisille vähintään viisi päivää ennen järjestämisajankohtaa. Vaikka kyseessä olisi pienenkin oppilasryhmän ajelu, on tapahtuma sen luonteen ja liikenteen joukossa tapahtuvan järjestämispaikan vuoksi sellainen, että se edellyttää lähtökohtaisesti toimenpiteitä järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tai sivullisille ja ympäristölle aiheutuvan haitan estämiseksi taikka erityisiä liikennejärjestelyjä. Ilmoituksen liitteeksi poliisi voi edellyttää lisäksi muun muassa turvallisuuteen ja liikennejärjestelyihin liittyviä ja muita mahdollisesti tarvittavia lisäselvityksiä. Lisäksi on otettava huomioon pelastuslain (379/2011) edellytykset mahdollisesta velvollisuudesta laatia ja toimittaa pelastussuunnitelma pelastusviranomaiselle.

Kokoontumislain 12 §:ssä säädetään yleisötilaisuuden järjestämisoikeudesta. Yleisötilaisuudella tulee olla aina kyseisen lainkohdan edellytykset täyttävä vastuullinen järjestäjä. Poliisin tehtävä ei ole ottaa kantaa siihen, kuka vastuullinen järjestäjä erilaisissa yleisötilaisuuksissa on, mutta yleisötilaisuuksia järjestettäessä poliisin on huolehdittava, että tapahtumalle on nimetty kokoontumislain edellytykset täyttävä vastuullinen järjestäjä.

Vastuullisen järjestäjän rooli, velvollisuudet ja vastuut ovat penkinpainajaisajoissa samanlaiset kuin muissakin yleisötilaisuuksissa. Mikäli järjestäjänä toimii esimerkiksi oppilaskunta, olisi oppilaitosten syytä varmistua ja kiinnittää huomiota siihen, että oppilaat kykenevät järjestäjinä tosiasiallisesti huolehtimaan järjestäjän rooliin liittyvistä vastuista ja velvollisuuksista. Esimerkiksi vastuuvakuutusta suositellaan vaadittavaksi yleisötilaisuuden järjestämisen edellytyksenä kaikissa penkinpainajaisajotapahtumissa.

Joissakin tapauksissa esimerkiksi useamman lukion yhteisissä penkinpainajaisajoissa vastuullisena järjestäjänä voi toimia myös useampi oppilaitos yhdessä. Tällöin tulee ottaa huomioon järjestäjän vastuun kohdentuminen kaikilta osin yhteisvastuullisesti kaikille vastuullisille järjestäjille.

Turvallisuutta koskeva ohjeistus

Penkinpainajaisajoissa liikkuminen tapahtuu kuorma-autojen lavoilla yleisen liikenteen joukossa yleisillä tiealueilla. Lisäksi ajeluihin liittyy kiinteästi makeisten heittely ajeluja seuraavan yleisön joukkoon joko liikkuvista tai paikallaan olevista kuorma-autoista.

Tapahtuman sisällön ja siihen liittyvän toiminnan vuoksi siihen liittyy myös selkeitä erinäisiä riskejä, jotka järjestäjän tulee tilaisuutta järjestäessään ja järjestelyjä suunnitellessaan ottaa huomioon. Riskit liittyvät esimerkiksi kuljetuksissa käytettävien kuorma-autojen kuntoon ja varusteluun, kuorma-autojen matkustajien toimintaan sekä ajelua seuraavan yleisön käyttäytymiseen, kuten heiteltävien makeisten perässä ryntäämiseen tiealueille.

Tämän johdosta yleisötilaisuuksien ohjausryhmä antaa tämän kirjeen liitteenä *Penkinpainajaisajojen turvallisuusohjeen*, joka sisältää kuljetusajoneuvoihin sekä tilaisuuksissa tapahtuvaan toimintaan liittyviä turvallisuusohjeita. Ohjausryhmä suosittelee yleisötilaisuusasian käsitteleviä poliisilaitoksia edellyttämään osana yleisötilaisuutta koskevaa päätöksentekoaan ohjeistuksen noudattamista ja tilaisuuksien järjestäjiä noudattamaan

ohjeistusta oma-aloitteisesti.

Liitteet ovat saatavilla paikalliselta poliisilaitokselta pyydettäessä.

Tuomo Korhonen, Poliisitarkastaja
Yleisötilaisuusasioiden ohjausryhmän pj

Tarja Ranta, Ylitarkastaja
Yleisötilaisuusasioiden ohjausryhmän vpj

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 18.12.2025 klo 10:03. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Liitteet

Penkinpainajaisajojen turvallisuusohje
Ajoneuvokohtainen lomake

Jakelu

Poliisilaitosten kirjaamot
Hyvinvointialueiden kirjaamot
kirjaamo@tukes.fi

Tiedoksi

Poliisihallituksen kirjaamo
Ahvenanmaan poliisiviranomainen
Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo
Poliisiylitarkastaja Vesa Pihajoki
Tapahtumateollisuus ry

Poliisihallitus

Vuorimiehentie 3, PL 1000, 02151 Espoo

kirjaamo.poliisihallitus@poliisi.fi

Puhelin +358 295 480 181, Faksi +358 295 411 780, poliisi.fi